

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 9 mart (Bazar günü) tarixli 132-ci nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

AZƏRBAYCAN

Yekşənbə, 6 cəmədiyələxir sənə 1337.
9 mart sənə 1919.Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi,
iqtisadi türk qəzetəsidirMəhəlli-idarə:
Bakı, Vorontsovski və Qubernski
küçələrin künçündə 4 nömrəli evdə
"Azərbaycan" idarəsi.

Telefon nömrə: 39-60.

Tək nüsxəsi 80 qəpik.

Türk və islamliğa müfid məqalələrə
səhifələrimiz açıqdır.

Dərc olunmayan övraq iada edilməz.

Dərc edilən məqalətin mükafatını
idarə təyin edir.Abunə şəraiti:
Bakı üçün 1 aylığı 18 rubla,
2 aylığı 32 rubla, 3 aylığı 45 rubla.
Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 20 rubla,
2 aylığı 35 rubla, 3 aylığı 50 rubladır.Elan fiati: sətəri 3 rubla. Kərratla gedən
elanlar üçün güzəşt edilir.İNNA LİLAHİ
VƏ İNNA İLEYHİ RACIÜN

Molla Əli, Qadiri, Əliakbər, Əliheydar və Səkinə xanım Heydərovlar əvəlinin arvadı və axırıncıların anaları **Zəhra xanım Heydərovanın** ağır xəstəlikdən sonra vəfatını kamali-hüzn və təhəssürə [böyük bir hüzn və kədər] öz qövüm-əqraba və dost-aşınlarına xəbər verir. Marhumun canazası bu gün saat 10-da özünlün Şəxsi küçədəki 17 nömrəli evindən Hacı Hüseyn məscidinə aparılacaqdır.

DAĞISTANA KÖMƏK

Şimal təhlükəsinə qarşı böyük bir səngərimiz müqabilində olan Dağıstan, bir səngər üzərinə tarəttüb edən [boynuna düşən] vəzifəsini ifa etmək məcburiyyətindədir.

Qaragürühlərin qara qüvvələri, yəni Denikin qoşunları, dağıstanlıların hörmətçilik və mehmannəvaziliyindən [qonaqpərvərliyindən] sui-istifadə edərək şimal əyısına məxsus bir hirs ilə [hərilsizlik] Dağıstan qartallarının üzərinə hücumlar etmək üzərdirlər. Qroznı və Qafqaz [Vladıqafqaz] kimi şəhərlər onların əllərinə keçməklə, təhlükə bəri tərəfləri daxi təhdid etməkdədir.

Denikinlərin dağıstanlılara qarşı açmış olduqları müharibə, qaragürüha məxsus xainanə bir surətdə aməla gəldi. Böylə ki, əvvəlcə "Bizim sizə və sizin istiqlaliyyətinizə qarşı heç bir sui-fikrimiz yoxdur, yalnız bolşeviklərlə mübarizə edirik və bu yolda sizdən kömək diləyirik" - deyə səfildə dağıstanlıları iğfal edib [aldadıb] onların mərdanə köməyi ilə bolşeviklərə faiq [üstün, qalib] gəldilər. Bədəhu [sonra] bolşeviklər basıldıqdan sonra özlərini o tərəfdən asudə görüb silahlarının ağızını namərdlərə yaraşan utunulmaz bir həyasızlıqla, qafil olmuş dağıstanlılar üzərinə çevirdilər və bu qəflətdən istifadə ilə bir neçə müvəffəqiyyətlərə nail olub da ümum [bütün] Dağıstan Cümhuriyyətinin istiqlal və azadlığına qarşı xainanə hərəkətdə bulunmağa başladılar. Tələb edirik ki, Dağıstan Hökuməti dağılıb, ümum Şimali Qafqaz Denikin kənkəllərinin malı olsun və bu maldən istifadə edilib istər bolşeviklərlə, istər Azərbaycan və Gürcüstan ilə müharibə edilsin.

Bu tələbi rədd etmək üçün Dağıstan Cümhuriyyəti Denikin ordusuna qarşı müntəzəm bir surətdə mübarizə meydanı açmalı və bu orduyu tarmar etməkə balanı üzərindən dəf'ə çalışmalıdır. Pas [ələ isə], biz hər halda və hər bir vəchlə Dağıstana kömək etməyə borcluuyq və məsələ yalnız burasındadır ki, nə tövr kömək edilmə. Parlanəm bu məsələni Hökumətə vəğuzər etdi [təşirsirdi] və bu xüsusda ona müəyyən bir yol göstərməyib, Hökumət hər nə tövr tədbirlər ittitax edərsə [tədbir görərsə] Parlanəm razıdır, deyib hələlik bununla itkitfa [kifayət] etdi. Biz daxi bu xüsusda hökumətimizin müdabbirənə [zuaqgörənlik] və aqlına tədbir görəcək istedadına etimadımız olduqunu qeyd edib də yalnız ümumi nəzarətimizi burada söyləməyi mənfəətdən xali [faydasız] bilməyirik ki, zəten Parlanəmizin bəzi fraksiyaları daxi nazardan səthi olaraq bəhs edib, deyib keçidilər.

İş bundadır ki, Denikin qaragürühun[un] hərəkəti, deyil yalnız Dağıstana və Azərbaycana, bəlkə ümum Qafqaz cümhuriyyətlərinə, yəni Gürcüstana və zənn edirik Ermənistanə daxi adı olan ümumi bir təhlükədir. Buna görə də bu təhlükənin dəf'i üçün bütün Qafqaz cümhuriyyətləri möhkəm bir ittifaq bağlamalıdır. Böylə ittifaq ki, hər cümhuriyyət əvvəla burasını bilməlidir ki, Dağıstan üstünə yeriməkdə olan bu bala ümumi bir baladır. Aşkar şeydir ki, bu gün Dağıstan denikinlərin qurbanı olarsa, sabah növbət Azərbaycana yetişər. Deməli, əgər bu şəh Dağıstan üzərindən ittihad [birlik] və ittifaq ilə dəf edilərsə, Azərbaycan daxi o şərin gələcək təhlükəsindən qurtulmuş olar.

Fəqət qomsuzumuz və qomsuzluqdan əlavə, həmdinimiz olan bir məmləkətin üzərinə çökmüş olan balaya və bu balanın dəf'ina biz nə nəzərlə baxmalıyıq? Və bu hadisə qarşısında bizim vəzifəmiz nə yolda olmalıdır?

Bu suallara cavab olmaq üzrə Azərbaycan Cümhuriyyətinin Parlanəmi mütəhəddülqövlə olaraq [yəkədlilik] qarar qoymdu ki, Dağıstana Azərbaycan tərəfindən kömək edilsin və Hökumətə təminat verdi ki, bu xüsusda hər nə növ tədbirlər görəsə, Parlanəmi razıdır.

Bəli, Dağıstana kömək etməyə Azərbaycan borcludur və borcu bizim üzərimizə həvalə edən səbəblər o qədər vacib və o qədər haizi-əhəmiyyətdir [əhəmiyyətə malikdir] ki, borcun altından qaçmaq heç bir vəchlə imkanımız yoxdur.

Ozi istiqlalımızın təsdiqi, təyidi [qəbulu] və təyiqəsi [məhkəmlənməsi] yolunda çalışdığımız kimi, Dağıstan haqqında da bir o qədər çalışmalıyıq və buna görə də Dağıstan kimi bir İslam Cümhuriyyətinin denikinlər tərəfindən dağıdılmasına heç bir vəchlə razı olmamalıyıq.

Bu birinci səbəbdir ki, bugünkü mövcud istiqlalımızın feilən müdafiəsinə aid həyatı bir əmrdir [faktkdir].

Və sənıyan [ikincisi], dağıstanlılar bizim din bir qardeşlarımızdır; dindən əlavə milliyət və qövmlük rəbitələri ilə daxi biz dağıstanlıların böyük bir hissəsi ilə əlaqədardır. Bu üzdən, dini və milli vəzifəmiz daxi bizi dağıstanlılara köməyə vadar edir. Denikin ordularının hücumlarına qarşı müdafiədə bulunan dağıstanlı qardeşlarımız möhtəci-ımdad bir vəziyyətdə bulundurları halda, biz bu faciəyə bigənə tamaşaçı nəzərlə baxa bilmərik. Din və milliyət hissələrimiz çöşub müttəəssib [təəssübkeşlik] dərəcəsinə gələrdə bizi köməyə qoşmağa vadar edər.

Birinci olan həyatı və ikinci olan dini və milli əmrlərdən [faktlardan] başqa, üçüncü olaraq siyasi bir əmr daxi vardır ki, o da bizi köməyə icbar edən böyük səbəblərdən biridir. Böylə ki, Qafqaz cümhuriyyətləri arasında Azərbaycandan əlavə digər bir İslam cümhuriyyəti mövcud olarsa, bunun Qafqaz müvazinəyi-siyasiyyəsinə [siyasi müvazinətinə] gələcəklərdə böyük bir təsir edəcəyi sübhəsidir. Bu üzdən biz, öz-özlüyündə başqa cümhuriyyətlərə inanıb da "bel bağlamağa" qəlbində bir itimən [inam] olduğunu hiss etsən; yəni ittifaq, etibarlı bir ittifaq olsun; qabağa tərəf köməyə yüyürən hər bir fərd, arxadan xainanə bir surətdə zərbələnməyəcəyindən əmin olsun.

Bu cür bir ittifaqa denikinlərlə əlindən Soçi zərbəsi yemiş olan Gürcüstanın ruyi-rizə göstəracəyinə [razılıq verəcəyinə] ümid çoxdur. Denikinlərin ümum Qafqaz üçün təhlükə təşkil etdiyini gürcü qəzetələri daxi bizimlə şərik olub əhvalatın gəgəylinə [nəcəylinə] lazimcə vəqifdirlər.

Ermənistanə gəlinə, bu xüsusda nə rəsmi dairələrinin, nə də qəzetlərinin müəyyən fikrini bilmirik. Mümkündür ki, Ermənistan; Dağıstan, Gürcüstan və Azərbaycan arxasında daldalanmasındanmı, yə başqa səbəblərdənmi Denikin ordusundan özü üçün təhlükə ehtimalına əhəmiyyət verməyir. Bu da mümkündür ki, bu axır zamanda yunan ilə yaxınlıq məsələsindən şirin söhbət açmış olan ermənilər, istiqlallarının əlverişli olacağına Qafqaz cümhuriyyətləri ittifaqında deyil, bəlkə özgə bir ittifaqlardan asılı zənn edirlər. Hər halda Dağıstan, Azərbaycan, Gürcüstan ittifaqı Ermənistanı əmələ gələrsə, o halda bu hökumət bizim ittifaqa qarşı atf ediləcək

[yönələcək] nəzərini və ixtiyar ediləcək vəziyyətini pişəzvəqt [əvvəlcədən] müəyyən surətdə bilmək lazım olacaqdır.

Bizim zənnimizcə Ermənistan daxi denikinlərin ümum Qafqaz və aczümmlə [o cümlədən] Ermənistan üçün daxi gələcəkdə bir təhlükə olduğunu iqrar [təsdiq] edərsə və iqrar edib də bu ümumi bələnin dəf'i işində özüne düşəcəkdir borcunu kamali-sadaqətə əda edərsə, bəla dəf'i bə'dində [bəla dəf edildikdən sonra] mənfəətdən başqa heç bir zərər görməz.

İştə, Dağıstana kömək əmrində [işində] Hökumətimiz şübhəsiz bu xüsusları nəzərə alıb da Azərbaycanın hamı xaricən və həm daxilən hazırlıqlarına mümkün olduğu qədər say göstərərək da ümumi bələnin dəf'i və dağıstanlı qardeşlarımızın təxlişi [xilası] işində Azərbaycan üzərinə düşən böyük vəzifəni layiqlə ifa edəcəkdir.

Hacıbəyli Üzeyir

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

Qaradağ Hökumətinin protestosu

Ali Hərbi Şura Martın 5-ində Qaradağ məsələsinə baxmışdır. Vəşinqtonda olan Qaradağ səfiri Qvozdenoviç kral Nikola namından [adından] kral Nikolannın taxtından xəl ediləməsinə [endiriləməsinə] və Qaradağın da Serbiyaya ilhaq ediləməsi [birləşdirilməsi] qararı əleyhinə protesto etmişdir.

Berlin əhvalı

Berлиндən verilən axırıncı teleqraflara görə, hökumətə olan [hökm sürən] hərc-mərcliyə baxmayaraq, hökumət iş başındadır. Böyük və kiçik zavod fəhlələri ümumi tətilidə iştirak etməkdən imtina edirlər. Hökumət qoşunları və külli miqdarda təchizat Berlinə varid olmaqdadır [gedib çatmaqdadır]. Bir çox patrul dəstələri küçələrdə gəzirlər.

Lloyd Corcun fəhlələrə müracəti

Martın 4-də Lloyd Corc keçən həftə intixab edilmiş [seçilmiş] Sənaye Komitəsi iclasında bir nitq irad etmişdir [söyləmişdir] - Milli sənaye konfransı fəhlə məsələlərini həl etməlidir. Lloyd Corc demişdir ki: Sülh Konfransında iştirak etmək üçün gedir və Sülh Konfransının bütün dünyaya sülh verəcəyinə ümidvərdir. Rusiya məhv olmuşdur. Almaniyə də indiki əlamətlərə görə məhv olmaq üzərdir. Bizim köhnə məmləkətimiz mədəniyyəti xilas edən bir məmləkət ola bilər. Siz bunu yaddan çıxarmamalısınız. Mən fəhlələrin və iş sahiblərinin nəzər-diqqətini gələcəyə və konfrans qərarlarının gələcəkdə daimi olmasına təmin etməyə cəlb edirəm. Garək bir öylə üsul tapılsın ki, fəhlələri həmişəliyə açıqladın və müşkülətdən mühafizə və müdafiə etsin. Fəhlələr mənfəətdən öz paylarına malik olacaqlarına ümidvər olmalıdırlar.

* Sülh Konfransında Yaponiyanın hərəkəti haqqında Pekin mətbuatı dəvairində [dairələrində] narazılıq müşahidə edilir. Əvvəla onun üçün ki, guya Yaponiya Sülh Konfransında Çin mənfəətini gözləyir, yənikə çalışır Çin işlərinə kontrolluq etsin. İkincisi Çin sülh nümayəndələrinin məhdud ediləməsinə Yaponiya səbəb olmuşdur. Bu xəbəri Yaponiya təzkib edir və qeyd edilir ki, Çin Hökumətinin zeydləri [aşəğıdakı] nümayəndələri Parisdə təqdim olunmuşlardır: Çin Xariciyyə naziri Lu [Çenq-Çanq], Pekinin ən böyük mamuru Vanq [Da], Vəşinqton səfiri Qu [Veytzvun], İngiltərə səfiri Sze [Alfred Saok]. Konfrans özü bu qədər vəkillərin Sülh Konfransında işləyəcəklərini qət etmişdir. Yaponiya məmurlarının bəyanatına görə, Yaponiya siyasəti Çindəonun Yaponiyaya qaytarılmasından və Çinlə Yaponiya arasında sıxı bir münasibət əmələ gətirməkdən ibarətdir.

Hüquqi-nisvan [Qadın hüquqları]

Vəşinqton - Federalni Məşrutə [Konstitusiyası] Departamenti tərəfindən arvadların səx verməyə haqlı olduqları barəsində verilən qanun layihəsini Senat tərk rədd etmişdir.

İngiltərə Hökumətinin əməllərə cavabı

London - Altı saatlıq iş vaxtı barəsində olan İngiltərədəki dağımadən əməllərinin [mədən fəhlələrinin] tələbinə qarşı İngilis hökuməti böylə cavab verir: Hərçənd hökumət əməllərinin məişətinin yaxşılaşmasına tərəfdar və bunu arzu edərsə də, fəqət bunu nəzərə almırdır ki, məvaciblərin artması məhsulət qiymətlərini də artıracaq və bundan dolayı ümumi ticarətə nə cür təsir edəcəyini fikir etmək lazımdır. Hökumət təklif edir ki, bir komitə təşkil edilsin. Bu komitəyə dağı mədanları əməlləri də təqdim olunmalıdırlar. Bu komitə zeydləri [aşəğıdakı] məsələləri müzakirə etməlidir:

- 1) Kömrü məhsuləti və nəqliyyatı[n]n qiyməti;
 - 2) Bazar qiyməti və mədəxli;
 - 3) Dağ-məddən ticarəti indiki əsaslarla bəla qalmalıdır xüsus müttəhad-kontrolluq altına alınmalı yaxud onlar milliləşdirilməlidir.
- O ki qaldı məvaciblərin artırılması məsələsinə, hökumət razıdır ki, gündə bir şillinq verilən hərbi məaşə əlavə edilsin. Sair tələbat işə yuxarıda zikr edilən komitəyə verilsin. Hökumət əməllərdən rıca edir ki, bu cavaba xeyriəhəliq nəzəri ilə baxsınlar və bilsinlər ki, hökumət hər növə əməllərə müavinət etmək istəyir. Mədən əməllərinin tərxis ediləməsi məsələsinə gəldikdə, bu da ümumi tərxis işlərindən əsədir. Hökumət zənn edir ki, sair əməllər şəraitindən kənar dağı-mədən əməllərini tərxis etmək olmaz.

DAĞISTAN ƏHVALI

Teymurxanşuradən Bakıya varid olan [gələn] Dağıstan Cümhuriyyətinin Müttəfiq Şurası üzvü Şimali Qafqazya hadisəti haqqında müxbirimizə böylə məfəssəl məlumat vermişdir:

Don və Tərk oblastları əhalisi əvvəlcə Kənkəllü orduyu duz və çörəklə qarşılayıb Kənkəllü orduya gəmiş surətdə müavinət [kömək] göstərmişlər. Kənkəllü ordunun müvəffəqiyyəti da bununla təfsir [izah] edilir. Lakin Kənkəllü ordu özünü müvəffəqiyyət [münəsis olmayan] bir surətdə aparmışdır. Birinci gündən bir çox adamlar gülləyə tutulmuşdur. Cəza dəstələri hər yerdə nizamsızlıq başlamışdır. Sonra Kənkəllü ordu kazak əhalisinin 14 yaşından 44 yaşına qədər olanlarını əsgəriyyə dəvət etmişlərdir. Osetinlər 5 süvari alay ilə 8 plastun [piyada kazak] bölüyü verilməsi təklif edilmişdir. Qabardınlardan 4 süvari alay və 6 piyada bölük, inquşlardan isə 600 nəfərdən ibarət 6 süvari alay istənilmişdir. Bu əsgəri dəstələrin hamısı məhəlli [yerli] əhalinin sarmayəsi ilə müsəllah edilib [silahləndirilib], hal-hazırda və gələcəkdə də əzuzqədən təmin edilməli imişlər. Buna görə, özləri üçün ərzəyi olmayan və açıqlaşkan kəndlər, ordu üçün ərzəq almıqdən ötrü yüz verənlərə yul getməyə məcbur olmuşlardır. Kənkəllü ordunun bu əmrlərinə tabe olmamaq mümkün deyildir. Çünki bu binəgüzarlıqların [sərançulların] ifasında müsamihə [səhlənkarlıq] göstərənlər dərhəl gülləyə tutulub boğazdan asılmağa məhkum ediliblər. Bu işlərin axırı o yərə münəcər olmuşdur [gəlib çatmışdır] ki, bir az vaxt bundan irəli Kənkəllü ordunu şövqlə pişəvad edən [qarşılayan] əhali indi onları "pis bolşevik" adlandırdı. Kənkəllü ordunun bolşevik əsgərləri ilə vəhşiyanə bir surətdə müəmiələdə bulunması [ərfət etməsi] əhalini

böylə acıdırmışdır ki, nə bir dağıstanlı, nə bir kazak "kənkəllü" sözlünü lənətsiz yad etməyir. Qırmızı ordu əsgərlərinin bir çoxunu güllələyib, hətta rəvayətə görə yeri qazdırıb bir-birlərini diri-diri dəfn etmək əmri vermişlərdir. Bundan əlavə, güllələnmiş təhdidi ilə bütün kənd əhalisinə Qırmızı ordu əsgərlərinə heç bir yeməli şey satılmaması əmr verilmişdir. Nəticədə Qırmızı ordu əsgərləri meşələrə dağılıb onların həlak olmuşlardır.

Məzkur [yuxarıda deyilən] şəxs deyir ki, Don oblastında bolşeviklərin böyük müvəffəqiyyəti vardır. Don kazaklarının hamısı, o cümlədən Denikin ordusuna daxil olan altı kazak alayı bolşeviklər tərəfinə keçmişdir. Mövsuq [etibarlı] məlumat görə, Novocerkassk şəhəri bolşeviklər tərəfindən işğal edilmişdir. Rostov şəhərinin də bolşeviklər tərəfindən alınmasını rəvayət edirlər.

Dağıstan Cümhuriyyətinə gəldikdə, xalqın gözü açılmağa başlamışdır. Dağıstan Hökuməti bir tək dağıstanlılardan ibarət deyildir. Dağıstan Hökuməti həyatına 6 tərskli, ancaq iki nəfər dağıstanlı daxil olmuşdur. Bundan əlavə 4 yer kazaklara verilmişdir ki, bunların xristian və müsəlman nümayəndələri vardır. Bu barədə "Yedinaya Rossiya" qəzetəsinin yazdığı əsilisdir.

Dağıstan Hökumətinin Aksaya köçməsi haqqında "İskra" qəzetəsinin yazdığı xəbər də həqiqətdən uzaqdır. Çünki Dağıstan Hökumətinin Poçta və Teleqraf naziri vəzifəsini ifa edən mühəndis Abuyev Azərbaycan Hökuməti ilə poçta, teleqraf və dəmiroyol münasibəti [əlaqələri] üçün saziş hüsulə gətirməkdən ötrü keçən gün Teymurxanşuradən Bakıya varid olmuşdur [gəlməmişdir].

Dağıstan Hökumətinin Müttəfiq Şura üzvü axırda demişdir ki, Dağıstan Parlanəmi bütün hökumətlərə müracətən Kənkəllü ordu əleyhinə protesto etməyi qarara almışdır. Kənkəllü orduyu utunmatım vermişdir ki, təzliklə Dağıstan Cümhuriyyəti daxilindən çixsin. Bundan əlavə, Cümhuriyyət daxilində Kənkəllü ordu təşkil qadağan edilmişdir.

İRAN İŞLƏRİ

Qraf Kerzon Məclisi-Əyanda bəyan etmişdir ki, İranda Şirazi azad etmək üçün göndərilən qoşunlara keçən ay ser Persi Saksın təhti-komandasında [komandanlığı altında] olan qoşunlar da mülhəq olmuşdur [birləşmişdir]. Bu barədə olan məlumat gələcəkdə elan ediləcəkdir. Bir İiva generalı [briqada generalı] Persi Saks 1915-ci ilin İbtidasında [əvvəlində] cənubi İrana göndərilməmişdir. Mağsəd də o idi ki, orada olan İran qoşunlarını təhkim və Almaniyə qoşunlarına mülhəq olan asi jəndərmələri sakit etyləsin. Ser Persi Saks cəsəratini iqdəmatda [təşəbbüsdə] bulunub qəti surətdə Şirazi malik olmuşdur. İki ilin müddətində bu nəçalnik cənubi İran karabiner qəbiləsindən 6 min nəfərlik ordu təşkil etmişdir. Bunların böyrünə səkkiz yüz nəfər də İndistan qoşunları qoşularaq, komandanlığı da İngilis zabitlərinə mühəvval edilmişdir [təpşirilmişdir]. Xain qəbilələrin hərəkətindən dolayı daima Persi dəstəsi xətrə [təhlükə] və nəhayət qarabında sədaqəti də şübhə altına idi. Bəzi ittifaqlar düşürdü [bəzi hallar olurdu] ki, bunlar ordudan qəçirdilər. Lakin İngilis dəstəsi və İngilis əsferlərinin [zabitlərinin] ciddiyyəti ilə bu xətrə [təhlükə] bərtərf edilmişdi [aradan qaldırılmışdı].

MÜXTƏLİF XƏBƏRLƏR

* "Oleq" adlı bolşevik zirehli Baltik dənizində İngilislərə təslim olmuşdur.

* Hərgəh Prens adalarında olan rus nümayəndələri şurası Rusiyanı zəbt etməyi qarara alarsa, Müttəfiqlər öz əsgərlərini Rusiyaya çəkəcəklər.

* Hacı-Tərxanda açıqlıdır. Ticarət dayanıb, həbsxanada 400 zabit vardır. Bunları cüzi işlər üstə güllələyirlər.

Bolqariya əhvalı

Yunan rəsmi mənbələrindən xəbər verirlər ki, Sofiyadan verilən məlumat görə, bolqarlar əvvəlki kimi Müttəfiqlər barəsində, ələlxüsus serblər və yunanlılar haqqında dürüvə [tikizülü] bir mövqə əxz etmişlərdir [tutmuşlar]. Bolqarların fikrinə, Müttəfiqlər arasında böyük nifaq vardır. Bu nifaq kəskin bir surət aldığı zaman Bolqariya öz mənfəətinə nail olacaqdır.

* Nauen, 26 fevral - Bolşeviklər hərəkətindən vücuda gəlmiş olan ümumi tətil bütün Saksioniyaya keçmişdir. Leypsiqdə Münxən əhalisinə hüsn-rəğəbət izharı üçün şura böyük siyasi tətil hazırlayır. Mərkəzi Almaniyədə daxi tətil hərəkəti artmaqdadır.

* "Qolos raboç[x]" adlı Sibiriya qəzetə[s]i xəbər verir ki, Yaponiya Hökuməti amiral Kolçaka kömək olmaqdan ötrü Yaponiyadan Sibiriyaya təzə əsgəri dəstələr göndərilməsi əməli vermişdir.

VÜKƏLA ŞURASINDA
[NAZİRLƏR KABİNETİNDƏ]

* Post və Teleqraf nazirinin post və teleqraf qulluqçularından bir parasının Kənkəllü orduya yazılmaları barəsindəki məruzəsindən sonra ham Azərbaycan xidmətinə, həm də Kənkəllü orduda olmağın nəməqləməz təhti-qarara alınmışdır.

* Rəisi-vükəlanın [Baş nazirinin] Axısqa barəsindəki məruzəsindən sonra qət edilmişdir:

Xariciyyə Nazəratına [Xarici İşlər Nazirliyinə] təpşirilsin ki, Gürcüstan Hökumətinə öz müqəddəratlarını öz əllərinə alması müsəlman əleyhinə silah işlətmək əleyhinə etirazda bulunulmuş. Eti-rəzin surəti Müttəfiqlər komandanlığına təqdim edilsin.

* Daxiliyyə nazirinin elatın rəhət vəyaylaqlarına köçməsi haqqında məruzəsindən sonra qət edilmişdir:

Daxiliyyə Nazəratına [Daxili İşlər Nazirliyinə] təpşirilsin ki, elatın qorxusuz vəyaylaqlara köçməsindən ötrü lazımi binəgüzarlıqda bulun-sun [lazımi tədbirləri görsün].

* Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə [Sosial Təminat] nazirinin Şamaxı qəzasının Mərzəyə kəndində olan buğdanın Nazərat [Nazirliyə] verilməsi haqqında məruzəsindən sonra qət edilmişdir:

Mərzədə ordu ehtiyacı üçün cam edilmiş və Ərzəq Nazəratı təhti-idarəsində olan buğdanı Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nazəratına verməli.

* Maarif nazirinin Bakıda Ali Ziraət məktəbi güşədi [açılması] haqqında məruzəsindən sonra qət edilmişdir:

Maarif nazirinin layihəsi təsviblə [bəyənilməklə], ona təpşirilsin ki, Məclisi-Məbusana təsdiqdən ötrü bir böylə qanun layihəsi idxal edilsin.

* Hərbiyyə nazirinin Bakıda konvoy qoşunu qitəsi [mühafizə qoşunu dəstəsi] təşkil haqqında məruzəsindən sonra qət edilmişdir:

Konvoy təşkilatı Hərbiyyə Nazəratına verilərək təpşirilsin ki, konvoyun hesabı 100 nəfər olaraq 50 nəfəri süvari, 50 nəfəri piyada olsun. Həttin təşkilat, başqa məxaricəti Hərbiyyə Nazəratı hesabına artırılsın.

* Maliyyə nazirinin Poylu mövqifindən [stansiyasından] aparılacaq mallar üçün Bakıda gömrük almaq haqqında məruzəsindən sonra qət edilmişdir:

Nazirin layihəsi təsvib edilsin [bəyənilsin].

YÜZ DOST AZDIR,
BİR DÜŞMƏN ÇOXDUR

"Ədu kasib qəpini, biz evdə bixəbəriz,
Nə başqa-başqaqlarız, nə ittihad edəriz."
Turani

Qərübə hallar müşahidə edilir. Heç bunu biz İndiya qədər anlamamışıq ki, Azərbaycan yer üzündə minlərcə düşməni, bədxahi var imiş. İndiya qədər bunları görmürükdü. Üzərimizə qarşı basıldıqları ədəvəti anlamırdıq. Bəlkə heç də hiss etməyirdik. Çünki yüz illərcə başımızza qapaz endirib zəllərinin zülmünə davam etmək ədatini bizdə oyatmışdılar. Şərabxorların şərhəsiz başımıza bilmədikləri ədati kimi, bizim əhali də zülməz yaşaya bilməyirdi. Buna ədətkərdə olmuşdu. Əhalinin qanını soran düşmənlərimiz onun hissini öylə korşatmışdır ki, əsəbiyyətin öylə bir hala salmışdır ki, bədaninə saxlan neştərlərin, cəvalduzların ağırsını işə bəduymayrdı. Bunların müdafiəsinə qəlxmisi ürfəfamızın [ziyalılarımızın] da üzələrinə işgəncələr və həbsxana qapıları açıq idi. Odur ki, haqqı [haqqı söyləyən] ağızlar qapalı, adılana-nəvis [ədaləti yəzən] qələmlər də sınıq olmuşdu, meydanı mübarizədən xali [boş] görün düşmənlər hər yerdə tütkü ünsürünü yəhərləyib ulaq kimi minmişdilər. Yərləri arzan [ucuz] qiymətlərlə əllərindən alınırdı. Müflis düşüb fəhləlik dalınca gərdəkn, fəhlə zülməsinə də qəbul olunmuşdular. Ənəyi sənətlər [müxtəlif peşələrin] təlimi bunlar üçün gizli qalırdı. Mənfəəti ticarətlərin yolları bağlanmışdı. Azərbaycan zəhmətkeşi məxaricəni açılmış məktəblərdə özləgərlə təlim tapırdı. Hökumət müəssisələrində dərman üçün bir nəfər də müsəlman tapılmırdı. Böylə ki, Yevropadan gəlməli bir səyahət məmləkətimizin "Azərbaycan" olduğunu tarixdən öyrənərək burada xaricilərdən başqa əsl azərbaycanlılardan heç bir əsər müşahidə etməzdi.

Qəyur [qeyrətli] cavənlərimizin sayəsində bu gün öz müqəddəratımızı əlimizə ala bildik. Hökumət və Parlanəm vəqdiq. Bunlara arxayın olaraq Bakının təxlisinə [xiləsinə] gəlmiş cavənlər öz yərlərinə qayıtdılar. "Qoy, hökumətimiz və Parlanəmimiz bizi idarə etsinlər, dərdirimizcə qarə arasinlər" dedilər.

Lakin dərdirimizcə çərə aranırmı? Üzərimizə hazırlanan anəyi zərbə və sədəmələrin [bələlərin] qabağı alınırırmı? Xəyir. Qiymətli saatlar və dəqiqələr ayrı işə sarf olunur. Hökumət kişilərdən bəzilərinin səhv və xətaləri Parlanəm əzasının [üzvlərinin] mübarizə sarmışıq [mübarizə arqumənti] olmuşdur. Mübarizə axırulləhm [axırda] hökumətin itfəası ilə tamam oldu. Yox, əstəğfurlah, tamam olmadı. Məslək mübarizəsi İndi də şəxsi düşürlərə mübəddəl olmuşdur [çevrilmişdir]. Hələ burası təəccübdür ki, bu qüsurları açmaq üçün hər partiya özüne məxsus birər rusca qəzetə nəşrinə başlamışdır. Rusca nə üçün? Aya [görəsən], bu qəzetələr kim üçün yazılır? Azərbaycan türkləri və ələlxüsus demokrətləri məğər ruscamı oxuyurlar? Aşkırdır ki, bu qəzetələr türklər üçün deyil, türklərin kəmində yətmisi [pusqusunda dayanmış] bəzi düşmənləri üçündür ki, onlar da fərsəti fəvta verməy

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 9 mart (Bazar günü) tarixli 132-ci nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

Bainhəmə [bununla belə], bunlardan hangisi Er-mənistən dairəsində mülkədarlar ilə rəncbər, burju ilə zəhmətkeşin arasına bir toquşma, bir ədəvət salmışdır? Azərbaycanın Hindarxını müsəlman rəncbərlərinə dağıtdıran şaumyanlar, Gürcüstanın knyazları ilə kəndlilərinin torpaq iğtişasına (аграрное движение) bais olmuş erməni bolşevikləri bir kərə də olsun erməni mülkələri ilə kəndlilərinin arasına heç bir pozğunluq salmadılar. Tiflis ilə Bakı Şaumyanın propaqanda yeri olmuşdu. Gürcü knyazları və müsəlman xan və bəyləri bunların təbliğət sərəlvhələri olmuşdur və yəne bu üslu davam edir. Bunların bihəyaliqlərinə bax ki, “Biz türk demokratlarına imdad üçün Azərbaycan sosialistlərinə yoldaş olaca-ğiz” deyə Parlaməntimizə təşrif gətirmişlər. Çox sağ olun, ağalar! Olmazmı bu kəməyi erməni demokratlarına yapasınız?

Bali, bizim firqələr erməni kimi “ev bizim, sirr bizim” etmədilər. Biri-birinin qüsürünü açmağa məşğuldurlar. Amma düşmən də bildiyini müzavifə etməyir [əsirgəmir]. Bir tərəfdən sünni-sə təbliğati, bir tərəfdən “Azərbaycana əsgər verməyiniz” kimi şeytənlər [fitnələr], o biri tərəfdən Tiflisdən Zaqatala[ya] qaçmış ermənilərin gördükləri mehman-nəvazlığın [qonaqpərvərliyin] qarşısında qalxızdıqları böhtanlar, Qarabağda Andranik, Bakıda Amazasp fitnələri... Sülh Konfransına göndərdiyimiz möhtərəm Əhməd bəyi qırmızı böhtanlarla ləkədar etdilər [ləklədilər] ki, İstanbuldan Parisə gedə bilməsin. Çünki gedarsa, Peterburq fəqərəsi [hadisəsi] yenə təkrar olar, yəne ağaların oğurluqları açılar. Dağıstanlıların başına gələsən, olsun ki, bir gün bizim də başımıza gələ. Öylə zənn etməyiniz ki, Dabravollar [Könüllülər] gətdilər də bizim də yaxamız qurtardı. Sabahki günün tədbirini çəkin, əfəndilər! Şəxsi ədəvəti buraxın. Gələcəyini fikrinə qalın ki, məbada bir də millət hüzurunda xacil olasınız!

Farhad Ağazadə

GENERAL TOMSON İLƏ FƏHLƏRİN MÜZAKİRƏSİ

Fəhlə Konfransının general Tomsona məktubu:

1) İngilislər bilmərrə daxili işlərə müdaxilə etməsinlər.
2) Məhbus maryaqlarla [matroslarla] onların işlərini, əllərindən alınan şeylər özlərinə qaytarılmaq üzrə sorğu-sualsız azad edilsinlər.
3) Mərkəzi Kəspə donanma maryaqlarının haqq-hesabı bilatəxir [dərhal] verilsin.
4) Həbs və axtarış bilatəxir qət edilsin [dərhal dayandırılın] və bundan sonra bu cür işlər olmasın.
5) Rusiya dövlətinə mütəəlliq əmval [məxsus mallar], o cümlədən avtokalonna, demokrat təşkilatları ilə sosialist firqələri nümayəndələrinin mütəşəkkil [ibarət] bir komisiyonun kontrolu altında burada qalsın.
6) Fəhlə, Kəndli və Matros Vəkilləri Şurasının sərmayəsi ilə tikilmiş olan 12-nci xəstəxana Şikast Əsgərlər İttifaqına qaytarılın.
Bu tələbatə əməl edilmədiyi zaman Fəhlə Konfransının heyəti-rəyasəti Tətil Komitəsi təşkil ilə tətıl elan etməyə vəkil edilməlidir.
Konfrans heyəti-rəyasəsi [rəyasət heyəti] İngiltərə komandanlığı ilə itxtilaf olmasın deyə müsbət nəticələrə ümidvardır.
Tez bir zamanda cavab verməyiniz təmənnə [xahiş] olunur.

Heyəti-rəusa sədri Çurayev
Müavini-sədri (imza)
Katib (imza)

General Tomsonun cavabı

1) “İngilislərin daxili işlərə qarışmamaları” nə deməkdir? İngiltərə komandanlığının işlərə müdaxilə etməsi sayəsində siz azadiyi-mətbuat, ictimai [mətbuat, yığıncaq azadlığı], hamı vergilərin, məvaciblərin verilməsindən təmin edilmisiniz. İngilislər Bakı şəhərini arzaq şeylərinə təhdim etməyə və şeylərin qiymətini aşağı salmağa kömək edib, ac ahaliyə və xəstəxanalara müavinət göstərmişlərdir. İngilislərin Kəspə Donanması ilə rus avtokalonnası məsələsinin tezliklə həll edilməsi haqqındakı tələbatınız ingilislərin daxili işlərə müdaxilə etməsini tələb etməkdədir. Bolşevik arvadlarının və uşaqlarının Aşqabaddan azad edilməsi işi də, həmçinin daxili işdir ki, İngiltərə komandanlığı tərəfindən ifa edilmişdir. Siz istəyirsiniz ki, bunlar hamısı qət edilsin (bu işlər sən verilsin)?
2) Sizin məktubunuzda olan təhdidə görə – ki tələbatınıza əməl olmadıqda tətıl elan ediləcəkdir – həbs edibən maryaqlardan indiyə qədər azad edilmələrinin məsələsi növbədən götürülür. Tətıl təhdidi götürülməyə, heç kas həbsdən azad edilməyəcəkdir.
3) Bunun daxili iş olmasına baxmayaraq, İngiltərə komandanlığı martın 4-ündə sizə xəbər verildiyi kimi maryaqların haqq-hesabının verilməsinə çalışmaqdadır. Hərgah tətıl elan edilsə, bu məsələ də həmçinin təxirə salınacaqdır.
4) Heç bir həbs və axtarış olmamışdır.
5) Siza xəbər verilmişdir ki, İngiltərə komandanlığının təklifinə görə komissiya təşkil ediləcəkdir. Bu da daxili işdir.
6) 12-ci xəstəxana general Biçeraxovun razılığı ilə ingilislər tərəfindən təhvil alınmışdır. Xəstələr heç vaxt zorla xəstəxanadan kənar edilməmişlərdir. Xəstələrdən bir paraları həkimlərin razılığına görə İngilis səhiyyə avtomobilərində başqa xəstəxanaya aparılmışdır.
Hərgah Fəhlə Konfransı heyəti-rəyasəsi [rəyasət heyəti], İngiltərə komandanlığı ilə itxtilaf olmasın və müsbət nəticələrə nail olmasın istəyirsə, general Tomson martın 7-də səhər saat 11-in yarısında onlarla görüşməyə hazırdır.

Bakıda olan Müttəfiq ordu komandanı
general-mayor V. M. Tomson

Fəhlə Konfransı tərəfindən intixab olunan [seçilən] heyət general Tomson nəzdinə getmişdir.
Saat 12-nin yarısından saat 2-yə qədər müsahibə [söhbət] davam etmişdir. Fəhlə Konfransının heyəti-rəyasəsi tərəfindən qaldırılmış olan hamı məsələlər müzakirə edilmişdir.
Saziş hüsusla gələcəyinə ümidvar olmaq olar.

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

Azərbaycan Hökumətinin notası

Azərbaycan Hökuməti Şimali Qafqaziyyə Denikin ordusunun idqamatından [addımlarından] dələyi Bakıdakı Müttəfiq qoşunları komandanına bir nota vermişdir.

Hüseyn Cavid əfəndinin vürüdü [gəlişi]

Mart hadisəsində düşmən əlinə əsir düşüb də xoşbəxtanə salamat qalmış və sonra Bakıdan çıxmış və İran tarixi [yolu] ilə kəndi vətəni olan Naxçıvana getmiş və nəhayət neçə vaxt bundan əqdəm [qabaq] vəfat etdiyi xəbər verilməmiş də, sonra bunu qəzetimiz, rəsmi dairələrdən aldığı məlumata istinadən təkbiz etmiş, Təbrizdə və Naxçıvanda olduğunu bildirmişdir; bir səniyə yaxın bir müddətdən bəri arzusunda olduğunu məşhur şair Hüseyn Cavid əfəndi həzrətləri yenidən şəhərimizə vürüd etmiş və dün idarəmizə təşrif gətirmişdir.
Hüseyn Cavid əfəndi üç yoldaşla bərabər sabiq Araz-Türk

Hökuməti və sonra millətin ümumi rəyi ilə Azərbaycanın bir qismi elan edilmiş olan Cənubi Qafqaziyyə tərəfindən müəyyən vəkəlat və vəzifə ilə gəlmişlərdir.

Suraxanı “Müsavət” şöbəsində

Suraxanıda bu mart ayının 9-unda, axşam saat 4-də Türk Ədəmi-Mərkəziyyət firqəsi “Müsavət” idarəsinin iclas təyin olunmuşdur. Xahiş edirik yoldaşlardan təşrif gətirsinlər. İclas heyəti-idarə seçiləcəkdir.

Təchiziyə heyətində

Bakı Müsəlman Təchiziyə Heyətinin 26 fevralda vüqu bulmuş iclasında zeyldəki [şaşığıdakı] məsələlər müzakirə və hall edilmişdir:
1) 5 nəfər üçün – dəxldar [kəssir], xadim [xidmətçi], Çəmbarəkənd qəbiristanının gündüz qarovulçusu, sallaqxana tərəfində qəbiristan qarovulçusuna xəstəxanalardakı meyitləri gətirmək, təftiş etmək əmrinə mübaşir olan [işini yerinə yetirən] xidmətçilərə məvacib təyin edilsin.
2) Muxtar Kərimzadənin təklifi üzrə qərardad edilmiş ki, şəhərdə və Çorriqoroddə xəstəxanalarda hər gün təftiş edilib, orada olan müsəlman meyitləri qapaqlı tabutlarda qəbiristanə aparılıb, orada islam qənuunu ilə qüsl, kəfn və namaz qılınıb dəfn edilsinlər. Şəhər xəstəxanalarında olan fığura meyitlərinin təchiz məxarici Baladziyyə İdarəsindən və Çorriqorod xəstəxanasındakı müsəlman meyitlərinin təchiz məxarici Sovet Sveyzdən [Bakı Neft Sənayeçiləri Qurultayı Şurasından] tələb edilsin.
3) Şəhərdə öz evlərində vəfat etmiş fığura xüsusunda müzakirə olunub qərardad edilmişdir ki, onların fəqir və müstəhəqq [cənəzə xərclərinin cəmiyyət tərəfindən ödənməsinə haqq qazanan] olmalarının isbatı üçün məhəllə ruhanisinin və həman məhəllədə olan bu heyət üzvünün şahadətnaməsi və təsdiqi gəldikdə heyətin borcudur ki, həman meyiti məccani [pulsuz] olaraq təchiz etsin və böylə fığuranın təkfini [kəfənlənməsi] üçün heyət Ümuri-Xeyriyyə Nəzarətinə [Sosial Təminat Nazirliyinə] müraciət edib beqədir-kifayət [lazimi qədər] ağ alsın.

4) Təşrihə [yarılmağa] möhtac olan meyitlərin və ya məqtulların [qətl edilənlərin] qəbiristanında təşrihiyyə oadalarında [meyitlərinin yarıldığı otaqlarda] neçə günlərlə mütəəffin [qoxumus] bir halda qalmalarını heyət müzakirəyə qoyub bu halın hüfzülhəyyə müğəyir [gigiyenaya zidd] olduğunu və meyitin hətki-hörmətinə [hörmətdən salınmasına] səbəb olduğunu nəzərə alaraq qət etdi ki, bu xüsusda hüfzülhə heyəti sədrinə müraciət edilib bir tədbir itxiz edilsin [tədbir görülsün] ki, bundan sonra böylə itxizə qəddükdə [belə hallar olduqda], bizim heyət o heyatə rücu [müraciət] etdiyi zaman bilatəxir [dərhal] bir doktor göndərib meyiti təşrih etsin.

* Bakı qalabəyisi [Lütfəli bəy] Əmircanovun binəgüzərliyi [sərəncamı] ilə Bakıda sükunət edən [yaşayan] Mixail Loginonovici Axvəldiyani icazəsiz olaraq 20 dənə “Brauning” tapançası güllələri saxlamaqda müttəhim edilərək həbsə alınmışdır.

* Nijni Naqornı küçədə sükunət edən Səfiyyə Məlikməhəmməd qızı Bakı qubernatoruna bir ərizə verərək məlum etmişdir ki, neçə vaxt bundan əvvəl Novxanı kəndi sakini Hacı Qardaşbala Qardaşbala oğlu onun bacısını nikah etmək istəmişdir və razılıq aldıqdan sonra evlənmişdir. Bir qədər sonra həman Hacı Qardaşbala Səfiyyə xanımı öz yanına çağırıb və təklif etmişdir ki, o öz əriyi zəhərliyə öldürsün və sonra ona, Hacı Qardaşbalaya əra gətsin. Əks-sürətdə onu öldürəcəyini bildirmişdir. Buna görə də Səfiyyə pristava ərizə vermiş də bu vaxta qədər heç bir cavab almamışdır. Bunu məlum edərək Səfiyyə qubernatordan rica edir ki, Hacı Qardaşbaladan bir daha təhdid etməyəcəyi haqqında imza alsın.

Əsliyə tutulması

Təhəri [axtarış] polisə naçəlniki Bakı qubernatoruna məlum etmişdir ki, onun binəgüzərliyi [sərəncamı] ilə bugünlərdə Sanəyə Məktəbində təftiş icra edilib, 5 ədəd vinqəstər və 16 ədəd rus tüfəngi və pulemyot lazımatı tapılmışdır. Həmin əsliyə [silahlar] zəbt edilərək barətülqövl [protokol] ilə bərabər Bakı qalabəyisinə [komendantına] göndərilmişdir.

ƏRƏBLİNSKİNİN MƏRƏSİMİ-DƏFNİ

Sraqəğün böyük izdihamla, xainanə bir surətdə qətl edilmiş olan türk səhnəsi xadimi məşhur artist Hüseyn Ərəblinskinin mərasimi-dəfnə icra edildi.

Səhər saat 11 radələrində camaat mərhumun evinə gəlməyə başlamış və bir qədərən sonra ətraf küçələr camaatla dolmuşdu. Cənəzə qaldırılmadan əvvəl mərhumun bacısı müxtəsər bir nitq irad edərək [söyləyərək] camaata xitabən mərhumun heç bir kəsi olmadığını və məzmununa bir surətdə qətl edildiyini bəyanla, Azərbaycan Hökumətindən onun qatillərini ağız cəzaya düçar edilməsini tələb etdi. Sonra cənəzə oradan qaldırılıb Təzəpər məscidinə aparıldı. Burada namaz qılındığından sonra Məhəmməd Əmin Rəsulzadə cənabları müfəssəl bir nitq irad edərək vətən və millət uğrunda göstərmis olduğu fəaliyyəti və türk səhnəsinin Ərəblinski kimi müqtədir və məharətli bir ustasını qeyb etdiyinə son dərəcə təəssüf edərək artist yoldaşlarına və ziyalılara sərəsləməti izhar etdi [bəşəşliyi verdi]. Məclisi-Məbusan Sosialist İttifaqı namından Qaraşarın millətinin cəhəlatini səhnələrdə camaata göstərən Ərəblinskinin həman cəhəlati tərəfindən qətl edildiyinə bəyani-təəssüf etdi [təəssüfünü bildirdi].

Buradan cənəzə böyük bir izdiham ilə, musiqi xor dəstəsi ilə Qubərnski küçəyə aparılıb, Hacıbəyov Qardaşının Müdiriyyəti idarəsinin qarşısında saxlandı. Müdiriyyət tərəfindən Üzeyir bəy Hacıbəyli Ərəblinski kimi mahir bir artist və rejissorla fələk rejissoru böyük bir rol verdiniyi və Ərəblinskinin həman rolu canını fada edər dərəcəsinə qədər say və matənətlə ifa etdiyini bəyanla izhari-sərəsləməti etdi. Müsəlman artistləri namından Məhəmmədəli Sidiqi cənabları Ərəblinskinin böylə tez bir zamanda fəciəna bir surətdə qətl edildiyini bəyanla təəssüf və sərəsləməti izhar etdi. Müsəlman müəllimləri [tələbələri] namından [Cəfər] Cəbbarzadə və Hacıbəyov artistləri namından Kazim Kazimov sərəsləməti bəyan etdi.

Sonra cənəzə buradan qaldırılıb Qubərnski, Vorontsovski və Nikolayevski küçələrlə qəbiristanlığa tərəf aparıldı. Tabut və mafa güllər ilə və böyük əkillər ilə bəzənmiş, mərhumun şəkli artist yoldaşları və xanım əfəndilər əlləri üzərində aparıldı. Musiqi və artistlərdən ibarət xor dəstəsi yolu üzündə tabutun qabağında nəğmələri oxuyurdular.

Cənəzəni Bakı qazisi Axund Əbdürrəhəim Hadizadə, Bakı qubernatoru Rəşid bəy Axundzadə, Bakı qalabəyisi [Lütfəli bəy] Əmircanov başda olmaq üzrə bir çox polis məmurları, Məclisi-Məbusan üzvləri, bütün məktəblərin müsəlman şagirdləri, bütün mədəni, maarif və xeyriyyə cəmiyyətlərinin, siyasi firqələrin nümayəndələri müşayiət edirlərdi.

Müqəddəs Nina məktəbinin qabağına çatdıqda cənəzə saxlanıb məzkur [adi cəkilən] məktəbin elmi-İlahi müəllimi Rza Zaki əfəndi bir nitq söyləyərək Ərəblinskinin fəaliyyəti və onun türk səhnəsinə göstərmis olduğu xidmətləri tədad ilə [sədalayaraq], bəyani-təəssüf və sərəsləməti izhar etdi. Müsəlman Ziyalıları İttifaqı tərəfindən Xəlil

İbrahim Ərəblinskinin 17 illik fəaliyyətindən məlumat verərək vaxtsız şəhid düşdüyünə son dərəcə təəssüfünü izhar və sərəsləməti bəyan etdi. Məvərəyi-Bəhri-Xəzər [Zakaspiysk, Xəzər dənizinin şərq sahilii] müsəlmanları tərəfindən məşhur şair Salman Əsgər oğlu “Mümtəz” cənabları gözəl və şairənə bir nitq irad edərək Ərəblinskinin az vaxtda çox iş gördüklərini və onun məharətini, oynadığı rollarını bura müsəlmanları kimi Məvərəyi-Bəhri-Xəzər və Türkünstan müsəlmanları dəxi görüb əqlışlamışlar və indi isə onları dəxi ağladığıqları bəyanla izhari-təəssüf etdi. Müsəlman tələbələri və İctimaiyyəni-inqilabiyyəni firqəsi [Sosialist İnqilabçılar partiyası] tərəfindən [Hənəfi] Zeynəlli, Qafqaz Müsəlman Müəllimləri İttifaqı tərəfindən Əbdülvəhab Məhəmmədzadə, Erməni Artistləri İttifaqı namından artist Kərfəyanın erməni dilində gözəl bir nitq irad ilə izhari-sərəsləməti və bəyani-təəssüf etdilər.

Nitqlərdən sonra cənəzə qaldırılıb əl üzərində qəbiristanə qədər aparıldı. Meyit qəbirə qoyulmadan əvvəl qoca artist Mirzə Muxtar Məhəmmədov son dərəcə məhzunənə və əhzər etdiyi halda Ərəblinski ilə əlvədə edərək: “Gət, mən dəxi dalınca gəlirəm!” dedi. Bundan sonra meyit torpağa tapşırıldı.

Həman gün axşam Azərbaycan Hökumət Teatrosunda “Şah İsmayil” operası mövqeyi-təməşaya qoyulduğu zaman pərdə qalxmadan əvvəl musiqi kərratla [dəfələrlə] təziyə marşı çalıb səliyyə müəvini Kazimov, mühərrirlərimizdən Piri Mürsəlzadə və Tiflis müsəlman artistləri Kərfəyanın İbrahimi əfəndi birer nitq irad edərək mərhumun fəaliyyət və xidmətindən məlumat verərək izhari-sərəsləməti etdi və mərhumun istirahəti-ruhu üçün camaat bir neçə kərə ayağa qalxdı.

AZƏRBAYCANDA

Lənkəranda

(Xüsusi müxbirimizdən)
Lənkəranda özlərini bolşevikin hökuməti adı ilə adlandıran, bolşeviklik qayəsini sürməyib, bəlkə bolşevik pərdəsi altında işləyən qara fikirlərini bir “dəstə” millət-pərəstlərdir. Bu “dəstə” əvvəlcə bolşevizm, sonraları mənsəvizim, indi isə bütün-bütünə başqa bir məqsəd yürüdükdən erməni daşnakları və qara Rusiyanın qaçaq “ağ generalı” və “ayrılmaz Rusiyanı” [vahid Rusiyanı] təccid [bərpa] etmək fikrini sürən müstəbid zalımlardır. Bu cəlladlar dörd gözəl əks-inqilabçı Denikini gözləyib dururlar. Bunların əhəli arasında yürüdüüyü siyasi-sərəsləməti parça-parça edib, biri-biri ilə döyüdülmək və müsəlman qanının axmasına səbəb müsəlmanların özləri səbəb olmaqdan ibarətdir. Təəssüflər olsun ki, müsəlmanlar cahil olduqlarından böylə aşkar bir siyasi göz önünə almayaraq həqiqətdə biri-biri ilə boğuşmağa başlamışlar. Demək cəlladlar, müstəbidlər öz fikirlərinə nail olmuşlar. Bu axır günlərdə Lənkəran uyezd komissarı Şəfkunov və Lənkəran hökuməti tərəfinə keçən [Qaçaq] Yunis adlı bir quldurbəzi öz atılları ilə dağlara gedib bir çox müsəlmanları tərk-silah etdikdə zalimənə bir müəmlədə [raftarda] bulunmuşlar. Həttə Amunadığə kəndini də yaxmışlar.

Lənkəran hökumətini tanımaq istəməyən dağlı müsəlmanlar qəhrəmanənə bir müqabilədə durub, başlıqları Şahveran Əsgər oğlunu gözləmişlər. Axırda məzkur [adi cəkilən] şəxs öz atılları ilə gəlib düşmənlə atışmağa başlamışdır və nəticədə düşmən 15 nəfər ölə və 30 nəfər yaralı buraxaraq qaçmışdır. Fəqət aldanmayalım. Bir ufaq müzəffəriyyət gözlərimizi pərdələməsin.

Şəfkunov yeni qüvvə ilə və toplarla müsəlləh [silahlanmış] bir surətdə təzə hücumə başlamaq niyyətindədir. Söz yoxdur ki, bu hücumda bir çox qanlar töküüləcək, fəqət kimin qanı töküüləcək? Əlbəttə, müsəlmanın!

Üzümü hökumətə çevirib bütün Lənkəran əhalisi tərəfindən deyirəm: Ey hökumət adamları! Allah eşqinə, böylə bir qanın tökülməsinə və qüvvə ilə mane olunmayın. Basdır bu qədər zalımlara qatlaşmaq! Daha səbrimiz tükanmışdır. Azərbaycana qoşulmaq istəyən qardaşlarımızı unutmayın. Unutmayıb də ciddi tədbirlər itxiz-az edin [tədbirlər görüün].

[Teymur bəy] Bayramalibəyov

İDARƏYƏ MƏKTUB

Müdiri-möhtərəm!

Rica olunur, möhtərəm qəzetinizdə bu təşəkküratımızın dərcinə müsəidə buyurasınız. Bülbülə əhli Mahmud bəy Ağabala bəy oğlu Qulubəyov Bülbülə kəndində Türk Ədəmi-Mərkəziyyət firqəsi “Müsavət”-in şöbəsinə 100 manat ianə etdilər. Böylə faal və əhsan səhiblərinin çoxalması[ı] Allah-taaladan istirham edirik.

1 mart 1919

Sədr: İzzatulla Şarifzadə
Katib: Ş[leys] Bakıxanzadə

Satılır

Abstanovka [avadanlıq], yatacaq (spalni), stalovi, kabina [kabinet], qalığələr [xalçalar], palazlar, yumuşaq mebel və şəkillər.
Ünvan: Tərqovi küçə, nömrə 29, Musa Nağıyev evində, əvvəlinciyə podyezd [giriş], 2-ci mərtəbədə. Baxmaq saat 11-dən 2-yədək; 4-dən 6-yədək.

5737

Arvad dış hakimləri

Z.A.Şexter və xanım

Dişlər ağırsız çıxarılır. Qızıl qapaq, qazma və hər növ qayırma dişlər. Dişin yaxşı qayırılması təmin olunur. Kənarından gənlərlər üçün iş tezliklə görülür. Qiymətlər münasibdir. Qəbul olunur 9 - 2-yə və axşam 4 - 7-yə kimi. Vorontsovski küçə 13 nömrəli evdə, paradını qapıdan.

215

Diş həkimi

İ. S. Tarşteynbaum

Qəbul edir saat 9-2, saat 4-7.
Dişlərə müalicə edir, ağırsız çıxarır, sadə və qızıl süni dişlər qayırır. Sisyonovski küçədə 41 nömrəli evdə (Çadrovı küçənin küncündə, Quba meydanı yanında). Telefon nömrə 22-07.

2669

Mama Gövhər xanım

Hər gün naxoşları qəbul edir saat 9-dən 12-yə qədər. Adres: Armyanski küçədə, 13 nömrəli evdə, 1-ci mərtəbə. (Bu yaxınlarda orada xüsusi təvəllüdə [doğum evi] açılacaqdır.)

2695

Arvad həkimi

Y. A. Qirişqori

Knyaz Kropotkin namına olan sabiq Xarkov uşaq xəstəxanasının müdirinin müavini daxiliyyə və uşaq xəstəliklərini qəbul edir hər gün səhər saat 11-dən 1-ədək, axşam saat 4-dən 7-yədək.
Cümə günləri fəqirləri pulsuz qəbul edir.
Ünvan: Spasski küçə nömrə 33, Kamenisti küçənin küncündə.

5701 12-4

Diş həkimi

M. B. Şerinin

Naxoşları hər gün saat 9-dan 2-yədək, 4-dən 7-yədək qəbul edir. Dişləri ağırsız çəkir. Ünvan: Vorontsovski küçə, nömrə 22, Karantini küçənin küncündə.

5735

Elan

Gimnaziya müəllimi dərs verməyə pənsiyona şagird qəbul edir. Adres: Suraxanski 113. Rzabəyov.

5736

Doktor

Şahnəzərov

Qayıdib naxoşları qəbul edir: kif, süzənək və dəri azarlarını. Səhər saat 9-12-yə, axşam saat 4-7-yə. Armyanski küçə nömrə 3, Qubərnskinin tinində.

2699

Petroqraddan gəlmiş doktor İshaq Avetisoviç Atayans (professor Mixaylovun müavini)

Mamalıq, qadın və urologiya naxoşluğuna mübtələ olanları qəbul etməyə başlamışdır. (Bövl [idrar] yolu azarını, köhnə və təzə süzənəyə müalicə edir.) Bövl yolunu elektrik alətli ilə müayinə edir. Hər gün saat 3-dən 6-ya kimi. Çarşənbə günləri fəqirləri pulsuz qəbul edir.

Ünvan: Kolyubakinski küçədə Parapetin küncündə ev nömrə 26.

5708 12-4

Arvad dış həkimi

M. S. İdaşkina

Naxoşları qəbul edir səhər saat 9-dan axşam saat 6-ya kimi. Ünvan: Nikolayevski küçədə 25 nömrəli evdə. Telefon 32-41.

2629

Doktor

Musa bəy Rəfiyev

Daxili əmrəza [xəstəliklərə] düşər olan naxoşları qəbul etməyə başlamışdır. Səhər saat 9-11-yə kimi. Axşam saat 5-7-yə kimi. Ünvan: Armyanski, nömrə 15. Telefon 16-80.

b-37

Diş həkimi

S. M. Hamburq

Nikolayevski küçədə nömrə 29, Parlamən qarşısında. Telefon 5-96. Dişlərə və ağza müalicə edir. Kaucuk və qızıl üzərində süni dişlər qayırır. Dişləri və tükləri ağırsız çıxarır. Qızıl iş işləyir. Qəbul edir səhər saat 9-dan 2-yə kimi; axşam saat 4-dən 7-yə kimi.

Агентурно-комиссионно-торговая

Контора "И. Фаны и Ко."
Баку, Церковная 70.
Телеф. N 22-28. Почт. ящ. N 13.
Agent, komissiyalar və ticarət kantoru "Fani və kompaniya", Bakı. Telefon nömrəsi 22-28.
Potça qutusu nömrə 13.

Ucuz qiymət ilən qeyri şəhərlərə mal göndərmək vəzifəsini, hər cürə vağzal işlərini öz öhdəməzə götürürük. Kimsə nə mal lazımsa və kimin satılacağı məali vərsə bizim kantorumuz müracət etmələri təvəqqe olunur. Satılır: məftul, sabun, matorlar, remenlər, sarı kağız və qeyri mallar külli miqdarda. Kantor açıqdır: səhər saat 8-1, axşam saat 4-7.

5792

Bakı Şəhər İstiqraz Cəmiyyəti

Cəmiyyətin nizamnaməsinin 65-inci maddəsinə görə, bununla elan edir ki, cəmiyyəyə üç illik nümayəndə intixab edilməkdən [seçilməkdən] ötrü cəmiyyətin müstəqirləri [borçluları] iclasə dəvət olunur. 1-ci razıyad [dərəcə] 11 aprel; 2-ci 12 aprel; 3-cü 13 aprel. Həmin 1919-cu